

Auteurs- en portretrecht

i.s.m. UGent Recht & Technologie, Privacycommissie

Steeds vaker gaan mensen aan de slag met afbeeldingen, muziek, foto's, film en teksten van anderen. Om een les voor te bereiden, een activiteit te plannen, een filmpje te maken of verslag uit te brengen van een uitstap ... Maar je mag niet zomaar het werk van anderen gebruiken. Of een afbeelding van iemand online zetten. In de meeste gevallen heb je toestemming nodig.

Wat je zeker moet weten over auteurs- en portretrecht

1. **Het uitgangspunt van het auteursrecht is dat alle rechten voorbehouden zijn aan de auteur.** Alleen hij heeft het recht om zijn werk te reproduceren en aan het publiek mee te delen. Wil je een afbeelding of liedje gebruiken, dan mag dat alleen met toestemming van de auteur. Er zijn wel een aantal strikt afgelijnde uitzonderingen op dit algemene principe, zoals de privékopie, of de parodie.
2. **Mensen die herkenbaar zijn afgebeeld kunnen zich beroepen op hun portretrecht** (= recht op afbeelding). Voor het maken van een iemands' afbeelding, maar ook voor het gebruik ervan, is de toestemming van de afgebeelde persoon nodig.
3. **Een werk blijft beschermd tot 70 jaar na het overlijden van de auteur.** Daarna behoren werken tot het 'publiek domein' en mag iedereen de werken van de auteur vanaf dan kopiëren, voordragen, tentoonstellen, uitzenden ... Let op! Dit wil niet altijd zeggen dat je het werk zomaar mag gebruiken. Soms rusten er nog andere rechten op het werk (vb. rechten van muzikanten die een werk van Mozart uitvoeren).
4. **De Creative Commons licenties bieden auteurs de mogelijkheid onder bepaalde standaardvoorwaarden hun werk ter beschikking te stellen** aan gebruikers. Deze licenties dienen om de verspreiding van auteursrechtelijk beschermde werken via het internet zoveel mogelijk te stimuleren zonder inbreuken op het auteursrecht.

Het uitgangspunt van het auteurs- en het portretrecht is dat alle rechten zijn voorbehouden voor de auteur. Als je een werk of een foto wil gebruiken, zal de toestemming van de auteur of afgebeelde persoon meestal nodig zijn.

Tips voor jou als leerkracht

Geef het goede voorbeeld. Het is belangrijk dat kinderen leren dat ze werk van anderen niet zomaar mogen gebruiken, kopiëren en verspreiden. Leer hen waar ze rechtenvrije foto's, muziek ... kunnen vinden.

Vraag toestemming als je een foto van iemand wil gebruiken. Geeft iemand geen toestemming? Ga op zoek naar een manier om die persoon op een anonieme manier in beeld te brengen of gebruik een ander beeld.

Wil je materiaal gebruiken waar je (nog) geen toestemming voor hebt? Ga na of je toestemming moet vragen. Krijg je geen toestemming? Ga op zoek naar alternatieven.

Er zijn een aantal uitzonderingen voor het onderwijs, zoals het citaatrecht, kosteloze uitvoering in kader van een schoolactiviteit of een reproductie als illustratie ... De (interactieve) affiche auteursrechten van Mediawijs maakt je wegwijs in wat mag en wat niet.

Aan de slag

⚡ **Wat is 'recht op afbeelding'**
www.medianest.be/rechtopafbeelding
7 tips om uit te leggen aan kinderen wat 'recht op afbeelding' betekent.

⚡ **Lespakket Net op 't net**
www.ikbeslis.be/ouders-leerkrachten/lesmateriaal
Een kant-en-klaar lespakket over online privacy.

⚡ **Lespakket Recht op afbeelding**
www.ikbeslis.be/ouders-leerkrachten/lesmateriaal
Een kant-en-klaar lespakket over het recht op afbeelding.

⚡ **Affiche auteursrechten**
www.mediawijs.be/tools/auteursrecht-help-affiche
Een handige affiche over auteurs- en portretrecht die je op basis van vragen naar het juiste antwoord leidt. Er is ook een interactieve versie te vinden op mediawijs.be.

Leesvoer

⚡ **Thema - 'Privacy' op website 'Ik beslis'**
ikbeslis.be/ouders-leerkrachten/fotos-en-filmpjes

⚡ **Thema - 'Privacy' op MediaNest**
www.medianest.be/thema/reclame

⚡ **Dossier - 'Auteursrechten' op Mediawijs**
mediawijs.be/dossiers/dossier-reclamewijsheid

⚡ **Boek - (W)onderwijze media**
www.mediawijs.be/wonderwijzemedi